

Transkription Avsnitt 23 av Elevhälsopodden: Bo Hejlskov Elvén

Avskrift

Intromusik och inledning (Ljud från skolgård och gitarmusik)

Del 1 av intervjun

00:00:01 Bo Hejlskov Elvén

Men det finns en risk att vi villar bort oss i den rättvisetanken också. Det är ju det som händer för en del här. De tänker "om jag använder mer tid med honom så får de andra mindre tid. Men rent praktiskt är det ju så att använder vi mindre tid med honom så kommer han att se till att få den tiden genom sitt beteende, så han kommer att störa mer och det innebär att han ändå får mer tid, men de andra mer stök. Så någonstans ska vi ju leva med att vi har valt att ha den här eleven i den här typen av klass och det är ju ett samhällsval vi har gjort. Så det är inte den enskilda lärarens eller annan skolpersonals, ska vi säga ansvar i den situation utan vi har valt att ha en inkluderande skola där det är plats för alla och det betyder ju inte att alla ska ha lika mycket. Det är ingenting här i världen som har rättvist brukar jag säga.

00:00:46 Stefan Boström

Du lyssnar på elevhälsopodden som sprider elevhälsa till alla i klassrummet, i lärarrummet på skolgården och korridoren.

00:01:06 Stefan Boström

Hej och välkomna till Elevhälsopodden. Det är en podcast som görs av barn och elevhälsan i Uppsala kommun och redaktionen som jobbar på centrala teamet består av mig Stefan Boström som är psykolog och ett gäng andra som hjälper till med allt från ax till limpa för att ni ska få en spännande podcast om elevhälsa som ju är det som vi jobbar med och också brinner för och vill förmedla i den här podden. Idag har vi ett litet specialavsnitt för att vi ska prata med Bo Hejlskov Elvén. Hej Bo!

00:01:50 Bo Hejlskov Elvén

Hej Stefan!

00:01:52 Stefan Boström

Vad kul att vi får den här stunden tillsammans. Jag har förberett en liten cocktail av frågor och samtalsämnen. Och det är det är en blandning av saker som jag vill prata med dig om och det är, jag har fått in lite frågor från nyfikna och engagerade skolpsykologer och även av annan skolpersonal. Så vi ska prata om högt och lågt. Jag tror att det blir en bra cocktail. En presentation kanske inte är nödvändig, men presenterar dig som du vill.

00:02:34 Bo Hejlskov Elvén

Alltså, jag brukar ju presentera mig som psykolog, bara det det blir vissa lite överraskade över men men jag är psykolog och jag har sysslat med neuropsykologi kan man säga och utvecklingsrelaterade

funktionsnedsättningar i alla år och att det är folk känner igen mig mest från är det att jag har jobbat ganska mycket kring just beteendeproblem, i den ramen så att säga och inte minst kring begreppet lågaffektivt bemötande. Men jag lever av att handleda psykologer och pedagogisk personal, inte primärt i skolan, egentligen primärt i inom LSS och tyngre verksamheter, frivården och kriminalvården och rättspsykiatri. Den typen av verksamheter.

00:03:15 Stefan Boström

Men vad är din koppling till skolan?

00:03:17 Bo Hejlskov Elvén

Alltså, jag har varit skolpsykolog någon gång i tiden. Det var jag i ett av de allra första jobb jag hade i Danmark och sen handleder jag skolpsykologer och har gjort i alla år. När jag har jobbat med skola, har det varit resursskolor, så jag har till exempel jobbat med skolan Svarta hästen i Köpenhamn i ja i 15 år, där vi verkligen har kunnat gå på djupet när man jobbar med en skola så pass länge för att få de här metoderna att funka i vardagen. Där går elever som har både stora sociala svårigheter, resurser, ekonomiska svårigheter och minst en diagnos. Och det har deras föräldrar också, så det är ju oftast den nivå jag jobbar med. Så de få gånger jag varit ute och jobbat i grundskolan då är det ju i belastade områden, som Rosengård här i Malmö. Jag har precis avslutat ett förlopp i en väldigt belastad skola här i staden där de jobbat med Lågaffektivt bemötande med bra resultat under många år, men där de tyckte att nu ska vi liksom ta lite hand om oss själva och ha Bo i ett halvår.

00:04:21 Stefan Boström

Tar man hand om sig själv när du kommer?

00:04:22 Bo Hejlskov Elvén

Ja så upplevde de det. Vi snackar så mycket av det vi gör i vardagen. Nu ska vi snacka lite om varför? Ja, för det är ju det jag jobbar mycket med. Jag har sedan 2017 forskat på Birmingham city universitet. Där är jag intresserad i vad som händer i huvudet på pedagoger. Det är det som är intressant, inte vad vi gör.

00:04:42 Stefan Boström

Just det. När man jobbar i skolan, så lyckas skapa en ram där pedagoger kan pausa sin vanliga liksom orkan av arbetsuppgifter och så där och få dem att reflektera – då har man nått ganska långt, för det finns ofta inte det i deras skolpersonalens schema.

00:05:10 Bo Hejlskov Elvén

Det är det som hela tiden är nödvändigt, så vi pratar om reflexiv praxis. Att vi måste hela tiden reflekterat över det vi sysslar med. Vi psykologer har till och med ett begrepp; scientist practitioner - att vi måste hela tiden vetenskapligt titta på när vi gör en insats, får vi effekter på den? Så hela tiden är i ett ständigt förbättringsarbete. Det är kravet på oss i alla fall.

00:05:33 Stefan Boström

Och kravet i skolan faktiskt, att vi ska jobba enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

00:05:39 Bo Hejlskov Elvén

Jo, men just den metoden är ju en vetenskaplig metod som inte just handlar om de stora evidens studierna som just handlar om vad gör vi här. Hur funkar det här?

00:05:52 Stefan Boström

Ja, men tack för den kontexten här presentationen av dig. Då vet vi lite om dig som skolmänniska också.

00:06:00 Bo Hejlskov Elvén

Jag glömde att säga att jag har gått i skolan också. Då får en vara expert, eller hur!?

00:06:04 Stefan Boström

Ja precis, du och alla andra. Ja, det stämmer. Ibland uttalar du dig om skolan, du blir nog tillfrågad om att göra det utifrån ditt expertområde. Det du säger om bemötande av elever i skolan väcker ofta starka känslor hos skolpersonal eller Skolsverige och jag upplever att det är liksom det är en ett stort gäng som håller med dig och tänker att så här jobbar jag, Bo beskriver det som jag tänker och som händer i mitt klassrum, men sen är det ett nästan lika stort gäng som tänker nej, men det där det funkar inte hos mig. Eller ja, det han säger den där danska psykologen, det är bara snack. Varför tror du att inte alla håller med dig?

00:07:10 Bo Hejlskov Elvén

Ja, det är jättekonstigt. Alltså, det är ju det jag forskar på. Jag är jätteintresserad av varför, vad är det för processer som gör att vi tänker som vi gör och som vi sedan styr vårt handlande i en pedagogisk kontext? Det tycker jag är jätteintressant. Det finns folk som har tänkt över detta. Platon skriver en hel bok (om det) som heter Staten. Där han faktiskt beskriver en diskussion mellan Sokrates och Adementos och det börjar med att Sokrates och hans kompis var nere vid havet då på en varm dag och sen på vägen hem på promenaderade de hem och stannade till hos en tredje kompis för att kaka lite och de sitter och snackar och sen kommer han lite grannar för de får höra att Sokrates är där och sen börjar han säga sådana saker som han sa: till exempel "det är ingen som gör fel frivilligt". Och folk tycker det låter klokt det som han säger i kapitel 1 och 2 och sedan precis i slutet på kapitel 2 så slår liksom Ademantos plötsligt näven i bordet och säger "Sokrates, det där är bullshit, alla gör inte sitt bästa, vi gör bara sociala acceptabla beteenden när vi när det gynnar oss när andra tittar.

Då blir Sokrates jätteglad så han säger, wow, det är roligt, nu ska vi börja snacka. Sen tar det sexhundra sidor innan är Ademantos ger sig, men han ger sig- På de 600 sidorna diskuterar de hur skulle ett mönstersamhälle ser ut utifrån hur människan funkar och det är det som är Platons "Staten". Men det som jag tycker är intressant i detta är att de 2 beskrivningar de gör där, alltså antingen gör människan aldrig fel frivilligt eller också gör människan fel som default, men kan låta bli om det skulle vara så. Den debatten har funnits sedan dess, i varenda lärarrum så sitter det en hälften ungefär och tänker på att eleverna gör sitt bästa och den andra hälften tänker att de ska fostras de här barnen för de är små egoister allihopa.

Så jag blev har blev lite intresserad i varför det är på det viset. Och då finns där en psykolog faktiskt som har jobbat mycket med evolutionsteori som har lite idéer. Han heter Michael Tomasello och är den stora superstjärnan inom psykologin kan vi säga idag han har precis pensionerat sig. Men jag var på en föreläsning i Köpenhamn. Det var alltså föreläsningsserie, där det bara är Nobelpristagare och Michael Tomasello. Det är den nivån liksom. Och han säger så här, egentligen är det lätt att förstå eftersom människan är en flockvarelse och vi måste ju hela tiden förhålla oss till att i flocken då betar vi oss på sätt som gynnar flocken, annars kommer flocken att dö ut. Så evolutionärt är det så att de mekanismer som fick flockarna överleva de existerar och de som fick flocken och gå under de dör ju ut. Så finns finns massor av förmågor och egenskaper vi utvecklat; förmågan att kommunicera

språk och sådan saker som är helt grundläggande som får folk att samarbeta för. Det är alltså människan - det samarbetande djuret. Vi har till och med en mekanism som innebär att vi kan byta flock fullkomligt sömlöst mitt på dagen. Till exempel som när vi sätter oss i bilen och kör ut i trafiken. Då byter vi flock plötsligt så hanterar vi och resten är trafikanterna som en del av vår flock. Vi tar lite hand om varandra och ser till att det blir bra. Det skulle ju inte andra flockdjur göra, de skulle ge sig på varandra, men det gör ju inte vi utan vi byter flock; jobbflocken, familjeflocken, bussflocken när vi åker buss. Han säger att det är det som gör oss så jäkla bra på att överleva. För när vi ställs inför en ny situation så börjar vi samarbeta direkt.

Hans forskningsområde har varit tidiga barn, alltså barn under 3 år och deras samarbetsförmågor som han jämför med schimpanser som har ungefär samma begåvning som en treåring. Och det är jätterolig forskning. Det finns en liten svensk bok heter "Varför vi samarbetar" som Daidalos har gett ut och den kan man absolut läsa med behållning. Där går han igenom alla de här experimentella studierna. Det är jätterolig läsning. Men i alla fall. Han säger, han kom ut med en bok 2016 där han säger att vår moral är också en del av det här överlevnads systemet. Och vi har två typer av moral.

Den enda kallar vi etik och det betyder att vi tar hand om den svaga och den andra kallar vi moralisering och det handlar om att vi du ska vara en del av vår flock måste du uppföra dig. Så vi säger till den som inte uppför sig och fortsätter den att inte uppföra sig, då åker den ut. Och han säger att det var helt logisk i en jägar- och samlarflock. Vi har varit jägare samlare i 290000 år minst som människa och vi har inte varit det i tiotusen år. Men i niotusen sjuhundra av de åren var vi ändå i små flockar som bönder på landet, så det är ju det vi är gjorda för liksom. Och i alla de här åren har det varit så att den som inte uppför sig får en tillsägelse, fortsätter den att inte uppföra sig åker de ut att dö. För det var vad som hände, man dog.

Sen är det faktiskt så att vi gjorde så ända in på sjuttonhundratalet i storstäderna så var det ju så att betydde du dig inte så kunde du bli av med knoppen, då åker man ju ut på riktigt. Men du kunde också bara bli utslängd från stan. Det är därför vi har stupstock och de här sakerna. Det var ju för att folk ska se den jäveln. Han får inte vara i stan så när han har suttit i 3 dagar så åker han ut. I Stockholm då hade vi stadens stenar där du skulle gå runt med stadens stenar och sen blev man utslängd och sen visste folk att den som har gått med stadens stenar, kommer han tillbaka till så säger vi det till myndigheterna så åker han ut igen. Men sen rev vi ju stadsmurarna i slutet på sjuttonhundratalet, början på artonhundratalet och då byggde vi de första fängelserna för kriminella. Det första fängelset för kriminella Europa byggdes i Paris i 1801. Sen hade vi Tower och Bastiljen, men det var ju mest politiska fångar. Så riktiga kriminella fick vi först 1801 Och då började vi slänga in dem istället. Men det är lite besvärligt för de kommer ut igen. Innan det kunde vi hålla dem utanför stan så att säga.

Men det är liksom som Tomasello säger att det är den mekanismen det är den vi har när vi i klassrummet säger nu får du fan gå. Alltså, du får inte vara här, för du betar dig inte som du ska och den diskussion vi har i lärarrummet, personalrummet. Det är att vi har den ena flocken som sitter och säger så här: "Ja, men alltså Liam gjorde det inte med flit. Vi ska bara hitta ett sätt att få det att funkar för honom" och den andra säger "Kan han inte bete sig så får han inte vara med". Och då kommer de här bortstöttningsmekanismerna. Lektionerna där vi slänger ut honom, det är ju inte hela världen, för han kommer tillbaka efter 20 minuter. Men när vi börjar snacka om att han hör inte hemma i vanliga skolan. Alltså, det har vi ju inne i samma principer, så att säga. Så vi måste förhålla oss till att det är så människan funkar. Vi har de här tankarna i huvudet samtidigt. Och det betyder också när vi då pratar synvända och det är ju inte en engångssak, utan det är ju något som återkommer igen och igen. Vi måste varje dag förhålla oss till hur vi funkar.

Och då har vi lite rolig forskning på föräldraskapsområdet faktiskt; Skinner, Snider och Johnson gjorde en studie 2015 och den är jättekul för att de säger det, att med alla de här föräldrar test vi har när vi gör en faktoranalys på dem så ser vi att 6 faktorer som spelar in. Den ena är den här med den autonomistödjande funktionen. Vi vill stödja barnet till självständighet. Den andra är lydnadsförväntan. Vi vill stödja barnet att lyda, eller snarare tvinga barnen att lyda. Vi har också en som heter kaos, graden av kaos, men vi har också motsatt graden av struktur och sen har vi den sista graden av värme eller graden av kyla och i alla våra insatser så hamnar vi i en profil på de här se faktorerna alltså och då blir det besvärligt om vi oftast hamnar på den här lydnadsförväntan och inte så ofta på autonomistödjande funktionen. Kopplar vi då det med kyl och hög struktur, ja, då blir det ju att vissa barn inte kan gå i skolan för då blir de utslängda hela tiden för vi måste hålla strukturen och vi måste hålla konsekvenserna. Vi har ingen värme för det här barnet och han ska lyda.

00:15:50 Stefan Boström

Problemet blir då att den får ju ingen utbildning, tänker jag.

00:15:55 Bo Hejlskov Elvén

Barn ska ju vara i skolan. Men det är den rörelse vi ser från den delen av Skoltwitter som är., ska vi kalla den den auktoritära delen? Det är ju liksom att de upplever att han ska lära sig genom detta och det finns då ingen forskning som stödjer. Utan det är en bortstöttningsmekanism. Det så man ser på det rent evolutionärt.

00:16:16 Stefan Boström

Så människan är så och har varit så alltid. Så egentligen då, det kanske är något man bara behöver acceptera. Alternativt ta in alla på Twitter och kommentarsfälten och liksom köra en enorm grupphandledning där vi jobbar med synvändan för alla.

00:16:33 Bo Hejlskov Elvén

Men det kommer vi inte kunna, det är orimligt. Det finns mekanismer och det är egentligen samma mekanism i båda riktningarna. Vi har studier som visar att när vi hjälper någon, så får vi en kick ifrån ökningen av dopamin i hjärnans belöningscentrum. Den kicken är normalfördelad. Vissa får en liten kick, andra får en jättekick, de flesta får en mellankick. Men det är också så att vi vet vilka gener som styr den. Det kallas D4 receptor-genen och att det är en gen som vi har i ett antal duplikationer kallar vi dem och ju fler duplikationer du har av den genen ju mer kick får du av att hjälpa. Det innebär att vi borde i princip kunna ta ett blodprov och se vem som är lätt att göra en synvända med.

Men vi har också den motsatta mekanismen, alltså du får en kick av att straffa. Och det är ju så de här mekanismen upprätthålls i oss som evolutionär varelse. Det är genom de här kickarna, men den kicken är också normalfördelad. Vissa får en liten kick, de flesta får en mellankick och några få får en jättekick. Tyvärr är det ingen som har forskat på sambandet mellan de här normalfördelningarna och vi har ingen information kring just straffande, så vi kan ju inte använda det här blodprovet. Men det intresseranta med den här forskningen är att det är olika tendens hos oss rent biologiskt. Att falla i den här auktoritära fällan eller mer gå åt det autoomistödjande hållet. Och det är också logiskt ur ett evolutionärt sammanhang. Evolution är alltid logiskt. Det är det viktigt att säga. Och vi har behövt båda de här för att flocken ska överleva så länge vi var en liten flock, alltså även för att samhället ska överleva. Det är ingenting som tyder på att folk blir mindre kriminella av att åka i finkan.

Men hade vi inte ett ställe att slänga folk hän så skulle ju börja beväpna oss istället att det skulle bli mycket, mycket våldsammare. Så någonstans för att flocken ska funka så måste någon betala priset.

Det är så vi ser på det och där kan man säga att det är skillnaden mellan att vara politiker och sen att vara psykolog eller elevhälsopersonal, för vi måste ju alltid ta elevens perspektiv i detta alltså. Det behöver inte politikerna. De kan säga för de flestas goda gör vi på detta viset.

00:18:50 Stefan Boström

Intressant! Jag vi ska ha en till introfråga. Du har ju befunnit dig i skolans värld under lång tid och varit en del av det delvis och och observerat det delvis. Jag undrar om du har någon spaning, du får säga nej också, men är det någonting som du tycker att skolpersonal liksom har fattat med lågaffektivt bemötande som de kanske inte gjorde för 10 år sedan eller i något perspektiv men som men nu "där har polletten börjar trilla ner", någon sådan trend du har sett.

00:19:33 Bo Hejlskov Elvén

Det är en jättesvår fråga. Jag skulle egentligen vilja se det på ett annat vis, alltså, vad hade den här debatten för med sig och jag tänkte det första, det är ju att alla de här som hade så svårt att förklara sig innan som jobbade på detta viset helt naturligt, som ligger i normalfördelningen åt det hjälpande hållet så att säga, de har fått begrepp för detta. Det har varit väldigt stärkande för dem. Å andra sidan så har det också gjort att de andra har fått något de kan peka på. Det är ju det som jag tycker är jättespännande. Det här med att de som jobbar lågaffektivt och humanistiskt i sin utgångspunkt. De förstår det auktoritära, men väljer att inte göra det. Men de auktoritära förstår ju inte det är autonomistödande, det tycker jag är jättemärkligt. I varje diskussion med en person som har en auktoritär inställning så upplever de att vi är mesiga. De upplever att vi inte har tänkt till. Där vi hela tiden tänker men vi jobbar mycket med metod. Det finns folk som tror att lågaffektivt bemötande är att göra ingenting. Ingenting kan vara mer fel, utan det handlar om att vi hela tiden jobbar med metod som vi hela tiden utvärderar för att kolla att det funkar liksom. Men kan man inte se det så innan upplevde bara att hälften av personalen är och inkompetenta, men plötsligt har man upplevt att hälften av personalen har faktiskt en tanke och den gillar inte jag. Och det är det negativa att nu har man kunnat säga vi ska ha hårdare och tag för lågaffektivt bemötande är blaj. Det kunde man inte säga för 10 år sedan, så det är ju negativt och positivt så är det ju med allting här i världen.

00:21:11 Stefan Boström

Ja ja, men precis. Jag upplever också att det verkligen har hjälpt oss som jobbar lågaffektivt att ha ett språk, ett gemensamt språk för att för att reflektera och lösa problem och så där. Men som du säger det är ju också så att om man finns, då kan man liksom också bli pickad på. Jag vill inte släppa den där frågan om utveckling. Om vi liksom ser framåt i tiden då om du tänker att det är nu 2028 om 5 år, vad ska ha hänt i Skolsverige för att du ska känna "ja, men nu har skolsverige tagit nästa steg för att hjälpa dem som behöver stöd bättre.

00:22:00 Bo Hejlskov Elvén

Jag tycker inte den frågan handlar om lågaffektivt bemötande. Utan den handlar just om särskilt stöd. Sett utifrån som både föräldrar till barn med särskilda behov, men framförallt allt det arbete jag gjort kring autism och så vidare, så har skolan generellt varit usel på särskilt stöd. Det får vi faktiskt säga. Vi har barn som är traumatiserade av en skolgång. Vi har flera tusen barn som inte har en stabil framtid. Det tar vi inte hand om på det sättet som vi skulle kunna göra. Jag skulle säga att det vi egentligen ska förhålla oss till är att när en elev inte kommer till skolan, då måste vi titta på vad skolan gör, inte vad eleven gör eller vad föräldrarna gör eller något annat. För om vi har ett barn som vill vara hemma, så är det ju inte för att det är dåligt hemma. Jag jobbar mycket med resursskolor och liknande, och de barnen som verkligen har det illa hemma, de är i skolan varje dag.

Då är det så vi måste liksom förhålla oss, att kommer inte barnen till oss, då är det oss det är fel på. Då måste vi skruva på det, så det kommer att funka, och det upplever inte jag riktigt är på plats, inte som systemtanke.

00:23:15 Stefan Boström

Ja just det att se barnet, att barnet är fokus och att det är vi som behöver anpassa oss efter barnet eller eleven.

00:23:23 Bo Hejlskov Elvén

Vi måste förhålla oss till om en elev inte kommer hit, så är det något som inte funkar. Jag har en sådan princip. Jag brukar säga det är att om något inte funkar, är det något som inte funkar. Alltså så pass enkelt är det, ja, ibland.

00:23:36 Stefan Boström

Vi hoppar vidare i vår cocktail av frågor. Jag vill gärna få med olika frågor och perspektiv. Ja, men det kom en fråga huruvida det här om lågaffektivt bemötande är en metod eller ett förhållningssätt. Ibland pratar du om det som principer och strategier. Så frågan är väl inte om det är antingen eller utan är när är det respektive benämning.

00:24:10 Bo Hejlskov Elvén

Vi kan välja att titta på det på olika vis skulle jag säga. I min värld, så är det ju så när vi började snacka om detta så var det helt klart metod. Men, men det var folk som inte förstod vad vi sa och då fick vi säga, men du måste ju tänka på det här viset för att den här metoden ger mening. Och då började vi snacka förhållningssätt. Men det vi sen tog in, det är ju inte lågaffektivt bemötande, det är personcentrerat arbetssätt som egentligen finns i alla möjliga sammanhang på våra sjukhus och i äldreården, demensården mm, det är inget konstigt liksom. Men det var väldigt konstigt när det kom in i skolan och i LSS, det tänket.

Men jag skulle säga att det är ett personcentrerat arbetssätt, som vi då har en metod som heter lågaffektivt bemötande för som handlar om hantering av olika svårigheter. Men det betyder också att vi ska kombinera det med andra metoder. Jag brukar skilja på metod för hantering och metod för evaluering eller utvärdering, och metod för förändring där jag tycker det är viktigt att skilja på dem. De flesta metoder vi är utbildade i är förändringsmetoder; pedagogiska metoder som bygger på hur vi ska utveckla den här eleven och så vidare. Och lågaffektivt bemötande passar inte in i den mallen, utan det är en stödmetod som ju handlar om att få vardagen att funka, men framför allt i svåra situationer. Så det är att hantera de här situationerna som blir svårare.

Sen måste vi efteråt och jag sätta oss ner med någon typ av ramverk, och försöka förstå varför det hände. Och det kan vi ju diskutera utifrån olika ramverk jag är neuropsykolog, så jag skulle ju alltid utgå från det som handlar om vad vi haft för höga förväntningar på andra skulle lägga en annan typ av ram på det. Det är egentligen inte så intressant bara vi förstår vad vi sysslar med. Och sen ska vi hinna titta på, vad är det då vi ska göra för att det inte händer igen? Så det är det förebyggande arbetet och det är ju inte lågaffektivt bemötande, det är ett klassiskt förebyggande pedagogiska arbete. Det är därför jag blir förvirrad om någon säger "Vi jobbar lågaffektivt" och så har de inga regler. Men du förstår ju inte, alltså regler är förebyggande, men vi kan ju inte jobba med konsekvenserna. Nej, konsekvenser är korkat, men alltså det är massor med regler i samhället där vi inte har konsekvenser. Alltså när jag går på Ica där kan vi inte börja kalla hon som sitter i kassan alla möjliga saker, men det är ju inte så att det är straffbart, det är bara korkat. Alltså, vi har ju informella

regler, hur vi snackar med varandra och utan att det är konsekvenser i dem. Till exempel skolans ordningsregler är för att hjälpa barnen att förstå det som förväntas av dig. Så i det arbetet när det då inte funkar, så det är inte för att säga, då ska det vara en konsekvens för då kommer vi ju få en konflikt och en konflikt kommer att leda till att vi måste hantera, och det är ju korkat. Lågaffektivt bemötande funkar bäst när vi inte behöver använda det, så därför kan man ju säga, nu har vi en regel, han bryter regeln, varför bryter han regeln? Är det regeln som inte är tillräckligt bra? Är det situationen som inte var tillräckligt bra är det vårt stöd kring den här regeln som inte är tillräckligt bra för vi måste hitta ett sätt där vi kan få den här regeln att funka, eller i alla fall få några regler att funka, så vi får den här vardagen att funka och det arbetet har ju ingenting med lågaffektivt bemötande att göra. Det är ett personcentrerat arbetssätt.

00:27:14 Stefan Boström

Så för att sammanfatta det där? Ja, men vi har ju då, om jag har förstått rätt hur du tänker.

Ja, men vi har ju ändå tydligare metod för hantering av utagerande beteende.

00:27:27 Bo Hejlskov Elvén

Och det är nivåer. Det är ju också det vi ofta pratar om i Sverige, det vi kallar de-eskalering som metod. Medan jag jobbar ju också med fysisk hantering av riktigt våldsamma personer också på en lågaffektiv grund som bygger på att vi inte ska tvinga, vi ska inte gå över de mänskliga rättigheterna, men vi måste lösa att han håller på att välta en bil. Så du måste ha en metod för det. Och då går vi såklart fram och tar tag i folk, men vi gör det på ett sätt som inte eskalerar situation och där jobbar jag med metod som heter studio 3 så det är flera nivåer i det vi snackar om också,

00:28:05 Stefan Boström

Men på ett toppen av det, jag brukar ju prata om den här lågaffektiva triangeln och toppen på triangeln hanterandet, där har vi någon slags metod eller metoder som man kan kalla för Low arousal eller lågaffektiva metoder? Och sen, så pratar du om de här förebyggande arbetssätten det vi egentligen vill jobba mest med. Det är egentligen inte lågaffektivt bemötande, säger du. Och vi behöver inte kalla det för lågaffektivt bemötande i egentligen.

00:28:39 Bo Hejlskov Elvén

Nej, alltså. Det är så jag får många år sedan så startade ett företag tillsammans med en kollega som heter psykologompaniet ligger i Köpenhamn. Min kollega Leif han har en liten speciell historia. Han var yrkessoldat i danska armén har 10 årskontrakt och i den kontraktet där är det så att få varje manad att du är i tjänst så får du en veckas civil utbildning betald så han satte det i system så han pluggade hela den första 3 åren på psykologprogrammet pluggade han på militärens pengar så han fick reseersättning och allt möjligt till universitet och som pluggar de sista 2 åren. Det gjorde han då 3 gånger för det var lite olika påbyggnader, alltså. Han pluggade allt som allt i väldigt många år. Men på grund av det hade vi kontrakt med lite olika sammanhang och ett utav de var med flygvapnet. Och där jobbar man med något som jag cockpit communication, att det har Leif jobbat ganska mycket med. Alltså hur gör pilot när de ska kommunicera på ett sätt så det blir tydligt och då jobbar de på samma sätt som det som vi försöker säga i detta. Vi måste hantera det som händer, alltså händer det något som är oförutsägbart så måste vi ju jobba. Vi kan inte bara säga åh nu vet jag inte vad jag ska göra, då trillar vi ju ner! Så vi måste hantera det. Men vi kan inte hantera allting varje dag, för då skulle det bli fullkomligt, då skulle vi ju trilla ner så småningom så varje gång vi har behövt hantera något, och att de jobbar till och med något som kallas "near misses", varje gång vill

nästan behövde hantera något så måste vi sätta oss ner och gå igenom varför, vad var det som hände? Då måste vi göra en rutin.

Det bästa exemplet är kungens pappa. Jag har precis sett den här dokumentären som Åsa Linderborg hållit på med och hon beskriver den här flygolyckan där kungens föräldrar döda pappa dog i och det var ju för att på Kastrup, den där planet mellanlandade så blåser det ganska mycket på Kastrup och sen sätter man liksom något block på rodret för att det inte ska stå och slå i vinden och när den skulle börja flyga igen så glömde de att plocka bort det. Ja, det måste vi säga ja, alla dog i planet - dålig situation det är vi överens om. Så det måste vi utvärdera. Vad var det som blev fel? Ja, vi glömde att plocka bort de här blocken vid rodret. Hur gör vi då en rutin? Så vi är säkra på att vi aldrig någonsin mer glömmet blocken vid rodret. Och det är så vi jobbar enligt lex Maria i sjukvården. Det är så vi jobbar i flyget i det vi sysslar med cockpit communication.

00:31:00 Stefan Boström

Men så det är som en universell metod eller tankesätt för att förbättra någonting eller förändra. Ja vi hoppar vidare. Vi är många som handleder i skolan. Och jag tänker att den här frågan gäller även de som blir handledda, alltså resten av all skolpersonal, handledning kring elever som inte betar sig som man förväntar sig. Men i handledningsgrupper så händer det ofta att personal hamnar i avvägningen att favorisera individen eller gruppen.

00:32:43 Bo Hejlskov Elvén

Men det finns en risk att vi villar bort oss i den rättvisetanken också och det är ju det som händer från del här. De tänker "om jag använder mer tid med honom, så får de andra mindre tid". Men rent praktiskt är det ju så att använder vi inte tid med honom så kommer han att se till att få den tiden genom sitt beteende så han kommer störa mer och det innebär att han ändå får mer tid, men de andra får mer stök. Så någonstans ska vi ju leva med att vi har valt att ha den här live i den här typen av klass och det är ju ett samhällsval vi har gjort. Så det är inte den enskilda lärarens eller annan skolpersonals, ska vi säga ansvaret i den situationen, utan vi har valt att ha en inkluderande skola där det är plats för alla och det betyder inte att alla ska ha lika mycket. Det är ingenting här i världen som är rättvist brukar jag säga och det kopplar egentligen ner till vi tänker kring våra barn hemma för att det kanske lättare att förstå.

Jag har barnen med särskilda behov. Jag har också barn utan särskilda behov. Någon gång för många år sen säger plötsligt det andra barnet. Varför får hon alltid sitta fram i bilen? Då säger jag, det är för att hon biter. Jag vill också sitta fram i bilen säger han. Inga problem, det är bara att börja bitas. Nej, det vill han inte. Nej, men hade jag sagt fan, du ska också sitta fram ibland för att jag hade fått dåligt samvete på grund av den här orättvisan då hade ju det blivit kaos så jag måste liksom på något vis ta den här orättvisan och jag måste stå för den och när jag står för den, då är det inga problem. Alltså i skolan om någon säger varför får alltid han sitta däri? Ja, men annars så kastar han möbler, det vet du ju ja, det är sant. Det är inget konstigt, alla de andra vet att han är speciell. Så fort du liksom säga det är inte rättvist, men det är inte heller orättvist. Det är det bästa vi kan göra, och om du står för det där kommer barnen att fatta det, men om de upplever den här lilla oron om att det är orättvisa kommer de att peta på dig, det är klart de gör, det skulle jag också göra och då kommer du att få ett system som inte funkar.

Jag har följt en familj under många år som har ett barn med autism och ett utan där de försökte göra allting rättvist och de är väldigt nära i ålder de här pojkarna, 13 månader eller annat sådant. Alltså, barnen hatade varandra under hela barndomen och först när de närmar sig 30, så kunde de liksom träffas utan den här, vad ska man kalla det? Underliggande konflikten om föräldrarnas

uppmärksamhet och att det är ju synd, men det var ju för att den hela tiden föddes av föräldrarnas orättvise-tanke liksom medan det problem har ju aldrig vi haft. För vi har hela tiden sagt att det är orättvist. Så det är på ytan så att säga, men jag tror det är många fler aspekter i det alltså, jag har stött på det ända från början, alltså när vi börjar jobba med, ja jag, jag blev psykolog 2000, men jag började jobba redan -97 som assisterande psykolog liksom, och jobbade just med skola i början, barnpsykiatri och skola. Då kom vi hela tiden hela tiden tillbaka till det, "men jag har också 28 andra barn"

00:36:02 Stefan Boström

Och då måste också utvecklas.

00:36:04 Bo Hejlskov Elvén

Ja, de måste också utvecklas. Men det ligger många tankar i det, men en är ett missförstånd är att vi tror att alla barns utveckling bygger på något vuxna kring de gör. Det tror inte jag. Jag tycker det är jätteroligt, för de flesta barnen lär det de ska på egen hand nästan. Jag tittade på en intervju med finska skolmyndigheter som har haft hemskolning i Finland i många år. Och de ser att de allra flesta barnen når målen. Oron hur inkompetenta föräldrarna är. Det är liksom inga problem tills när vi har barn med särskilda behov. Så oftast handlar utveckling i skola om att vi måste titta på vem det är som inte hänger med för de andra kommer att lära sig. Så satsar vi på de som inte hänger med så kommer de andra inte på något vis att förlora något för de behöver inte en vuxen som sitter.

Jag brukar ta mig själv som exempel, jag har hyfsat skarp. Det är svårt att bli psykolog, eller hur? Framför allt att komma in är det svåraste, inte när du väl kommit in, då är det inte så bökiigt, så vi måste klara oss jättebra i skolan. Jag har aldrig någonting gjort läxor. För jag kan inte skriva för hand och det kan jag fortfarande inte. Så jag har aldrig skrivit något som inte jag blivit tvingad att skriva alltså. Och sen kollade vi faktiskt min begåvning när jag gick på universitetet för vi testade varandra för att träna. Alltså, de stackarna på första terminen blir testade av andra-terminarna och jag var inte jättebegåvad. Jag låg lite över genomsnittet, men det var ingenting, särskilt liksom. Så vad är det som händer? Är jo, det var en sak jag var duktig på och det var det vi kallade arbetsminne. Jag kan hantera väldigt stora mängder information i huvudet samtidigt och det är det som har gjort att jag har kunnat klara mig utan att göra läxor. Det är ju så att det test vi har där man ska kunna saker i omvänd riktning, där kan jag 11 siffror baklänges, det är den nivån liksom. Det är en promille av befolkningen som kan det har ingenting med begåvning att göra. Men den lilla förmågan har ju gjort att jag faktiskt inte behövde göra någonting någonsin för jag får ihop det i huvudet, och sen behöver inte jag göra så mycket mer.

Och så funkar det för de flesta barnen att de har olika förmågor som gör att de klarar sig så de allra flesta barnen kommer att klara sig utan att vi behöver göra någonting särskilt, men har vi då en flock där vi har 10 % som behöver något särskilt, på 30 barn är det 3 barn. Den ena kommer ha ganska stora svårigheter. De två andra kommer ha mindre svårigheter, men vi behöver ha något särskilt kring dem. Det är den avvägningen vi hela tiden ska göra. Vi kommer lägga 50 % på de tre och vi kommer lägga 50 % på resten och det är bra. Det är också ett sätt att förhålla sig till det. Det räcker gott och väl.

00:38:55 Stefan Boström

Ja, men det tycker jag är ett intressant svar. Nu hoppar vi vidare. Jag ledde en nätverksträff för fritidshemmens personal förra veckan faktiskt, och då sa jag att jag ska träffa Bo och prata med

honom. Och jag pratade faktiskt om lågaffektivt bemötande och då sa jag om det är något jag är otydlig med eller som jag inte får med eller kan förklara då ställer vi den frågan till Bo.

00:39:23 Bo Hejlskov Elvén

Ja, då får vi se om det blir bättre?

00:39:23 Stefan Boström

Ja precis, det tror jag inte att jag hann, eller jag har inte fått möjlighet att svara på den här frågan. Men den kommer till dig i alla fall här. Så jag läser den ordagrant. Vi har elever som redan är deras inom citationstecken, "vardagsläge", är motoriskt oroliga, svär till både klasskamrater och personal. Vägrar delta i skolarbetet med mera. De här eleverna är liksom inte upprörda utan utåt sett, om inte glada, så i alla fall likgiltiga. Hur tänker du att en ska handskas med dem eleverna?

00:40:06 Bo Hejlskov Elvén

Nu är vi ju inte i det ideologaffektiva. Nu är vi ju inne i det här, hur gör vi en bra skola? Alltså egentligen i det förändrande som jag brukar kalla det, så vi snackar hur jag gör pedagogik och det tycker jag är kanske det allra mest spännande.

Jag tänker så här att pedagogik det är. Att få folk att göra saker de annars inte gjort det. Det är det man sysslar med i skolan. Sen har vi ju lite innehåll vid stoppar i det franska, geografi och vad fan vi annars gör. Men, så själva det pedagogiska uppdraget är inte att lära ut franska verb. Det är att få barnen att träna på saker de annars inte tränat på. Så vi är ju inne i precis kärnan av det pedagogiska uppdraget när vi har en sådan här elev. Det tycker jag är jättespännande och där vet vi, vi har några personliga faktorer innehållande en hyfsad följsamhet. Följsamhet betyder alltså tendensen att råka säga ja och det är en mänsklig faktor som är normalfördelad. Men den är normalfördelad på det viset att 80 % säger ja till det mesta. 20 % har lite större tendens att säga nej och några ganska stora tendenser att säga nej och 20 % har en tendens att alltid säga ja i princip. Varför har vi fått den? Ja, evolutionärt är den ju enormt lätt att förstå. Det är klart vi blir bättre på samarbete när vi säger ja, men det är ju också så att de som har en utpräglad tendens att säga ja, de brukar få fler barn än de som har en tendens att säga nej. Alltså på den nivån är det ju, eller hur?

Så vi har blivit väldigt följsamma, men med det så kommer det också en följsamhetsförväntan här och den frågan du ställer. Den avspeglar en följsamhetsförväntan. Det dom egentligen säger är att han gör inte som de förväntar sig. Det är ju jättespännande. Nej, för med de här eleverna behöver vi få det pedagogiska hantverket igång. När måste vi få det här? Ja, som de har svårt att få. Det behöver vi inte med de andra eleverna. De säger ja i alla fall.

00:42:05 Stefan Boström

Oavsett vad vi kastar mot dem?

00:42:07 Bo Hejlskov Elvén

Egentligen, ja precis. Jag brukar faktiskt använda min kompanjon med militära bakgrunden som exempel, för han är oföljsam och att det är därför det är så jätteroligt att jobba med honom. Alltså han. Här bara är ett exempel. Han älskar parkeringsböter. För då kan man klaga och han tycker det är jätteroligt. Han tycker det är jätteroligt att bli stoppad av polisen och inte samarbeta. Han har fått diabetes nu och när han fick det så satt han på tunnelbanan i Köpenhamn och tappade, han kommer inte ihåg detta men hans kompis var med. Han har inte någon biljett. Han var lite berusad också, så det var väl därför han glömt köpa biljett eller också en sådan som kanske inte alltid köper biljett. Ska

vi säga så? Sen kommer en kontrollant och säger. -Du har ingen biljett? och så säger han sitt soldatnummer, ingenting annat. Han har lärt sig detta att som professionell soldat när du blir tagen som krigsfånge så det enda du säger det är ditt soldatnummer. Så det står han håller på med i 20 minuter tills de till slut går därifrån och tänker det går liksom inte här bara säga sitt soldatnummer. Han hade ett jättehögt blodsocker, alltså efter det så svimmar han och kom på sjukhus liksom, men det var kvar ända in i medvetslösheten. Den där enorma oföljsamheten.

Men det betyder ju också att folk alltså har förväntat sig att han skulle liksom göra det som de sa och det har han aldrig gjort, så att skolgången var lite jobbigt för honom. Alltså militärt tyckte han att det funkade bra, men han börjar ju som soldat och sen blir han korpral och sen soldat igen.

00:43:40 Stefan Boström

Ajdå!

00:43:48 Bo Hejlskov Alvé

Det blir ju alltså så för han spelar inte efter reglerna. Alltså så är det, men han brukar säga. Ja, men om jag står inför en riktig händelse i ett militärläger där han körde som ordonnans så kör man förbi en sådan här kontrollstation och det är grönt ljus tills det kommer någon som trycker du på knappen så blir det rött. När han kör igenom där för sjuttonde gången den dagen. Så kör han rakt igenom. De visste fan vem han var. Tänkte han, och det hamnade han i militär domstol för.

Sen argumenterade han med att rött och grönt är komplementära färger så har det varit grönt väldigt länge så ser det faktiskt rätt ut när de släcker det. Alltså så därför är det ju jättesvårt när de inte liksom, alltså när de gör på det viset och han blir faktiskt friad.

Ja, det är ju ett av de största stegen i hans liv och alla förstår ju att den här killen han har inte varit lätt att ha i en vanlig skola, eller hur? Och nej, det var han inte. Han gick ju till och med i katolsk nunneskola. Det var mycket upp och ner. Jag skulle säga det så. Men han har alltid lyckats för han är väl fungerande och så vidare. Han har ett bra huvud skruva på så han får det att funka. Men det som är spännande med honom är att han gör ju också saker ingen annan gör. Han är en av dem som får vårt samhälle att utvecklas. Det företag som vi startade har startat massor med saker, lågaffektivt bemötande var en av de saker vi började utveckla i företaget.

Vi jobbar med kontakt från danska staten där vi får komplexa utredningar och så. Alltså alla de här sakerna där man behöver tänka till en extra gång. Det är han mycket bättre på än någon annan för han säger inte bara ja. Och det är ju de här barnen vi snackar om här. Det är de som inte bara säger ja, det är ju de som ska driva det här samhället framöver. Men går vi in med lydnadsförväntningar på dem, så kommer vi försöka knäcka dem. Och det blir dåligt för samhället på sikt och det blir dåligt för dem på sikt.

Så det som den här personalen ska göra, det vill säga, hur kan jag göra för att skapa en samarbetsrelation med den här eleven? För jag ska ändå samarbeta med den här eleven och jag ska få den eleven med i samarbetet. Och det allra minsta samarbetet som vi gör i skolan och på fritids, det gör vi enbart på lydnad och på följsamhet. Men för 10 % kanske 20% så behöver vi gå in och jobba i en samarbetsorienterad pedagogik i stället, annars kommer det inte att funka. Därför blir det så besvärligt när vi går in med lydnads förväntan. För då kommer vi att tappa de här 10-20 procenten, för de kommer inte lyda.

00:47:10 Stefan Boström

Ja, men så vi behöver se det som vårt uppdrag helt enkelt att hjälpa de här eleverna att säga ja och göra det istället för att bara köra över dem med våra förväntningar eller köra ner i halsen så där.

00:47:25 Bo Hejlskov Elvén

Jag tycker tvångsvård är väldigt spännande, inte i sig, men hur vi gör i samhället kring det och det har vi ju på i psykiatrin. Men vi hade ju också på LVU till exempel. Det är också en typ av tvångsvård.

Det jag tycker är spännande. Det är att vi har i samhället en upplevelse av att antingen samarbetar du med de insatser som socialen gör eller psykiatrin gör eller också gör vi en tvångsåtgärd. Medan jag känner ju att frivilligt samarbete. Det är 55% av jobbet. Tvång 5% och 90% pedagogik. Alltså att det är förståeligt att psykiatrin och socialförvaltningen kanske inte fattar det, för de har inte pedagoger. Med skolan har fan pedagoger, alltså där bör vi ju förstå att det är där arbetet ligger?

Hur får jag fram det här ja, för det skulle vara ett frivilligt ja för att personen litar på mig för annars kommer det inte funka.

00:48:16 Stefan Boström

Ja, men man kanske kan appellera till också skolpersonalens, liksom för ändå tänker jag majoriteten av skolpersonal och lärare. De är ju där för att de tycker om att tänka till hur de kan anpassa, det är ju deras professionella sida. Och de tycker om det.

Och jag har som ett exempel en kollega, jag har också jobbat länge inom resursskolor i kommunen, och där jobbade jag tillsammans med en lärare. Hon älskade ju det, för då fick hon ju. Då fick hon ju liksom ägna all sin tid åt att skapa en relation och samarbete med de här eleverna som hade varit för svåra för hemskolan att klara liksom. Så sen så för några år sen så bytte hon tyvärr jobb, eller tyvärr för min skull, för då fick inte jag samarbeta med henne längre. Så hon blev vanlig klasslärare istället och då fick hon ju, då ändrades ju fördelningen av elever så då var ju 27 var normalfungerande ja-sägare det och det var ju bara tre då? Ganska snart så började hon liksom rapportera till mig då. -Ja Stefan, det är liksom. Det är ingen utmaning längre. Hon och hon drogs ju till de här eleverna i, inte bara i sin klass, utan hon försökte fånga upp dem som var ute i korridoren, de där nej-sägarna, just för att hon går igång på att verkligen skapa relation först för att sen, vad är det här för elev? Vad handlar den om liksom för att sen få den att säga ja, liksom att. Jaha, du tänker så. Du meckar med EPA-traktorer hemma och mamma är deprimerad. Så småningom när hon har kommit in på dens arena liksom då kan man anpassa och sätta in pedagogik så att eleven kan komma i skolan.

00:50:12 Bo Hejlskov Elvén

Har då börjat samarbeta med eleven.

00:50:13 Stefan Boström

Precis, så det gäller kanske att om man tänker utifrån en handledande funktion eller om man ska skruva på sig själv som skolpersonal, att man liksom. Hur kan jag lära känna den här eleven först och inte bara gå på om den här förväntningen som alla andra säger ja till exempel? Det tänker jag.

00:50:39 Bo Hejlskov Elvén

Mmm.

00:50:42 Stefan Boström

Ok. Nu har vi ju haft. Nu har vi pratat en god stund. Jag har några frågor till bland annat så skulle vilja prata om skollagen? Den har varit med oss länge i olika skepnader och nu har det blivit lite förändringar till det här läsåret och det kan ju bli betydligt större förändringar framöver.

Så vi kanske bryter ut det här till ett eget miniavsnitt om skollagen om vi behöver, vem vet. Men vad har du för take på skollagen? Kanske framför allt kapitel 5, tänker jag.

00:51:22 Bo Hejlskov Elvén

Ja, kapitel 5 skiljer sig väldigt mycket från resten av skollagen så jag brukar ju vara lite raljerande och berätta historien om hur den kom till. Jag vet ju inte hur det kom till det, det är mitt huvud bara.

Och det är att vi skulle göra en ny skollag och där finns jättemycket forskning och där finns jättemycket i det hela sättet vi skulle tänka kring elever och ledarskap och demokrati, alltså vidare i samhället. Så hade vi några tjänstemän som skrev ihop en jättebra skollag och övergripande målen när jag klockade in här liksom. Det är liksom inga problem.

Och sen tror jag de hade ett möte på p skoldepartementet och där satt ju ministrar, han hette Janne på den tiden, och så tror jag han sa. -Nu har jag läst den här lagen ni skrivit, men alla de sakerna jag brukar snacka om, de är ju inte med? Så tror jag de här tjänstemännen sa, -Men Janne, det har vi ju så mycket vetenskapligt kring att de funkar ju inte de här metoderna du brukar snacka om. Sen tror jag Janne sa. -Men jag är minister, jag vill ha med dem. Och så tror jag de sa. Janne, då får du skriva det själv det här kapitlet.

Och sen skrev han, kapitel 5. Det är så det ser ut för det är ett annat språk på riktigt, fullkomligt annorlunda tänk än resten av skollagen, de övergripande målen och åka ut direkt i det kapitlet har vi någonting som faktiskt, som om att vi hade det övergripande mål som heter lydriad, och det har vi inte. Vi hade övergripande mål som heter självständighet, så det är ju jättemärkligt kapitel 5.

När den sen kom då var det ju tänkt, det är ju viktigt att säga och där tycker det är viktigt att vad är lagligt och vad lämpligt är också viktigt. Som sagt, går jag ner på Ica och börja skälla ut hon som sitter i kassan. Det får jag göra. Men det är inte lämpligt. Det blir inte bra och det blir inte bra för min roll och det blir inte bra för hon som sitter i kassan. Hon kan bli sjukskriven och allt möjligt, men det är lagligt. Att den diskussionen måste vi också ha kring kapitel 5. Bara för att det står det så betyder det inte att det är en rekommendation att göra det. Det betyder inte att det är lämpligt. Nästan alla de saker som står i kapitlet har vi bra forskning som visar att de inte funkar. På sikt funkar de inte.

Vi vet, avstängningen är det som vi har minst forskning kring, alltså den forskning vi har visar att skola som använder avstängning ökar risken för att barn blir kriminella även om vi bortser från socioekonomiska faktorer. Men ungefär 15%. Det är ganska skrämmande faktiskt. Det är inte bara de som blir avstängda utan även de andra är drivande. De som blir avstängda ökade med 25%. Så din studie från Wecenber County i USA, där man har ett sådant stort skolområde att man kan göra alla möjliga saker, för det är inte demografiska skillnader mellan skolorna.

Så det är den forskning vi har så det ska man inte syssla med. Annan forskning har visat att det som man gör när man är avstängd det är jag springer runt hemma och göra saker man inte ska göra. För dem som oftast blir avstängda det är elever från minoriteter, elever som bor i socioekonomisk dåliga områden där det finns risk för att dras in gängkriminalitet och det ökar. Så det är bara dumt, alltså så hela kapitlet består ju av den typen av insatser.

Och då vet jag ju att man tänkte så här. Men en avstängning ska användas för att vi ska strukturera om det som händer i skolan och därför får man bara göra det två gånger eller liknande på ett år så,

under tiotalet. För nu snackar vi framtid. Där står det att det ska vara obegränsat hur mycket man får göra det och det är ju jättespännande för då vi inte tillbaka igen för att göra en förändring?

00:55:05 Stefan Boström

Nej, då har vi. Då kan vi kasta ut dem utanför stadsmuren och stänga, då får de vara där ute?

00:55:09 Bo Hejlskov Alvé

Nej, du får inte gå i skolan. Vi får se hur det går då.

00:55:17 Stefan Boström

Ja, men precis och de ändringarna som jag tänker gjorda till det här läsåret är väl egentligen inte så stora. Det väl värre vad som skulle kunna hända, tänker jag.

00:55:27 Bo Hejlskov Alvé

Jag tycker att en del av ändringar som gjorts av förra regeringen gjorde ett förtydligande också av vad man får göra. Det ingår ju i det som kom till detta skolår och de har ju varit till just för det som sådana som jag har gått ut och sagt att det är inte lämpligt att göra vad som helst och så har man sagt, det är mycket möjligt men här går gränsen och vissa behövde det. Men det viktiga är att man inte tolkar det som att håller du på med det så blir det jättebra

00:55:53 Stefan Boström

Nej, precis nej.

00:55:55 Bo Hejlskov Alvé

För det blir inte bra, det är när vi hamnar i en svår station måste vi ha möjlighet att lösa det på sätt som som blir någorlunda ok. Men vi ska så fort som det är över såklart hålla på att jobba för att inte hamna i den situationen igen?

00:56:09 Stefan Boström

Nej, men precis alltså bara för att det står listat metoder inom situationstecken i kapitel 5 så ska vi inte använda dem så tänker jag.

00:56:19 Bo Hejlskov Alvé

Nej alltså. Vi har ju något som heter proportionalitetsprincipen som gäller även i kapitel 5. Alltså våran insats ska stå i proportion till det vi försöker undvika. Det är väldigt viktigt och det är en grundläggande princip när det kommer till befogenhet överhuvudtaget.

00:56:34 Stefan Boström

Men jag vet inte om det spelar någon roll, men när jag hade detaljstuderat ändringar kring en av de här portalparagraferna. Så förut så stod det ju att man får göra det som är nödvändigt. Väldigt luddigt för att återställa ordning eller trygghet och studiero. Och nu till det här läsåret som man har man även lagt till då inte bara man får göra vad som helst utan man får även ingripa fysiskt för att till exempel. Men det är ju egentligen samma sak tänker jag bara att.

00:57:11 Bo Hejlskov Alvé

Ja, faktiskt är det ju en begränsning, alltså som folk läste det innan så trodde vissa man fick skjuta elever alltså, de gjorde ju inte det för med proportionalitetsprincipen är det med hästord, det du inte

det du får göra. Men det är klart du får ingripa fysisk. Alltså, jag har inte varit den som har sagt att man inte får ingripa fysiskt. Jag säger när du använder en fysisk metod, då måste du göra något som funkar och det måste göra något som inte utsätter barnen för fara och du ska inte göra det i onödan, för det är jättefarligt.

Alltså det, är farligt för dig och är farligt för eleven, så du måste veta vad du sysslar med. Det är viktigt, men alltså att ta tag i en elev och släpa ut honom ur klassrummet är ingen bra lösning. Det är risk att du utsatts för våld och det risk att du kommer att göra kraftiga saker som innebär eleven utsatts för våld av dig i den situationen. Och få blåmärken i efterhand och det är inte till lagen för att försöka säga. Det är väldigt viktigt och just den paragrafen kommer ju till efter den här sofficidenten i Lidköping och där är det viktigt att säga att det var ju också lagligt. Det sa också domstolen, att det var lagligt. Det var inte det som var problemet alltså. Problemet var att barnet kände sig kränkt och barnet upplevde att det var en kränkning. Alltså att det är en skillnad mot om det är lagligt och inte lagligt. Det var ingen som ifrågasatte lagligheten i den insatsen, men det som kommer i rättssalen, det var ju om det är en kränkning eller inte.

00:58:34 Stefan Boström

Just det ja. För att avsluta det här kanske lite beklämmande avsnittet om skollagen och kapitel 5. Så det finns ju faktiskt en viss. jag vet inte om det väger upp det dåliga, men det finns ju vissa ändringar som faktiskt är bra tycker jag. Bland annat så står det ju att huvudmannen, man har förtydligat att det även ska bedrivas ett förebyggande arbete kring att skapa trygghet och studiero, till exempel. Och det är huvudmannen som håller i det. Också att elevhälsans verksamhet ska involveras i det systematiska kvalitetsarbetet tänker jag också är bra för det är där kompetensen finns att förändra, så det tycker jag att skolhuvudmän ska, det är de förändringarna man ska ta fasta på tycker jag.

00:59:27 Bo Hejlskov Alvé

Jo, men alltså jag tycker inte några av de förändringar som vi gjorde här egentligen är negativa, alltså för det. Det är klart, man måste när två barn håller på att slå stolar i huvudet på varandra och så klart man måste ingripa. Det är liksom ingen fråga ,alltså det tycker inte jag. Det viktiga är att förhålla oss till proportionalitet i det. Ja, det står också i lagen så att jag tycker inte skollagen är dålig lag.

Jag tycker kapitel 5 är lite korkat skriven för att det avviker så mycket från de grundläggande mål eller de övergripande målen och att där kan man kunde göra bättre arbete och få det att stämma med lagen. Så jag tänker med resten av lagen, annars tycker jag skollagen kanske är världens bästa. Och när jag tittar på det som finns i andra länder, verkligen det ger frihet till personalen.

Tydligt fokus på vad övergripande målen är och det är sådana mål vi vill ha i det samhället, alltså det är inget konstigt, jättefin lag.

01:00:25 Stefan Boström

Ja, fint att höra. Jag tänker att vi ska börja avrunda det här avsnittet, men jag har en liten naggande god fråga och det handlar om, jag nyfiken på om det finns. Jag vet att du håller på att skriva en bok om trygghet och studiero i skolan och jag vet att du också är intresserad av forskning. Finns det någon forskning om det här området som du är lite extra upphetsad eller intresserad av just nu.

01:00:59 Bo Hejlskov Alvé

Alltså det vi snackat om senaste 10 åren. Vad är det för faktorer som gör att skolundervisning funkar? Jag läste ett jätteroligt blogginlägg för inte så länge sedan, kommer inte ihåg vad hon heter,

men hon har skrivit kring det där med elevers samverkan bland annat och det hon säger är, vad för faktorer som vi vet funkar. Är det tystnad i klassrummet? Nej! Det vi vet funkar är att eleven får möjlighet att reflektera, snacka med sina kompisar kring det, förhålla sig till det som händer. Men om vi ska ha en fungerande undervisning kommer vi inte att få tyst i klassrummet. Det är jätteviktigt att det är en viktig faktor i den forskning som finns idag.

När vi tittar på det är det levandes lärande underlättas av att vi har aktiva elever medan den diskussionen som trycker på studiero, handlar ju om att hur får vi elever som sitter tysta och jobba framåt och fyller i uppgifterna? Och det är ju inte tanken.

Vi måste ha eleverna i klassrum och det innebär att det kommer att vara myror som kryper runt i benen på barnen och i huvudet på barnen och det är det som är bra. Alltså att det tar liksom bort den här lydnadsförväntan och säger, hur ska jag skapa en ram för det. För det är det jag tror är viktigt att säga och det vi vet idag det är att vi ska skapa möjlighet för barnens autonomi genom att ge dem situationer de lyckas vara autonoma i och den skolforskningen är jättekul. Den har pågått i femton år med massor med studier. Från början var det en del som sade i kulturellt biast studier, så autonomistödjande funkar jättebra i USA, men det funkar nog inte i arabiska länder. Men så var det någon som gjorde en studie i sitt yrke med beduinbarn. Det funkar ju jättebra, det är jätteroligt. Det funkar i Kina, funkar ju i Ryssland och den autonomi stödjande undervisningen det är det som handlar om att hur kan jag skapa en ram som du kan agera inom men som är lätt att förstå för den som ska agera i den.

Där jag uppmuntrats till autonoma val istället för att uppmuntra till lydnad, den forskningen är jätte jättekul tycker jag, men det är svårt alltså. Vi snackar inte om den i Sverige, men det är den stora skolforsknings grejen alltså kan man säga de senaste åren.

01:03:11 Stefan Boström

Just det ja, auto...pedagogik, kan man säga.

01:03:14 Bo Hejlskov Alvé

Ja och vi har just tittat på skolan och det finns effektstudier också, alltså där vi ser att vi får bättre kunskapsutveckling. Vi får bättre självkänsla, vi får bättre motivation alltså och hela denna forskning går ju emot allt med den här belöningspedagogiken också för den är ju absolut inte autonomiskt stödjande. I en del studier har man jämfört de två sakerna och där ser man ju motivationen går ner och resultaten går ner när vi går till att börja jobba belönande istället för att jobba autonomistödjande.

01:03:40 Stefan Boström

Ja, men jag tänker att det är två. Forskning kring trygghet och studiero ofta handlar om att hur kan vi få bort problematiska beteenden? Men jag tänker att det är så som du säger att egentligen snarare bör handla om, vad är det vi kan lägga till så att eleverna utvecklas och lär sig för att det är det som skapar trygghet och studiero?

01:04:03 Bo Hejlskov Alvé

Precis, det är hela grunden.

01:04:04 Stefan Boström

Så inte vi ska inte forska om frånvaron av beteenden, utan hur kan vi lägga till?

01:04:10 Bo Hejlskov Alvé

Och så fort vi forskar i frånvaron av beteenden, så hamnar vi i lydnadsdiskurs. Vi måste tänka annorlunda för att komma framåt.

01:04:17 Stefan Boström

Ja yes. Nu är mitt frågebatteri slut.

01:04:22 Bo Hejlskov Alvé

Ja, så kan det gå ja.

01:04:24 Stefan Boström

Eller hur? Ja, men jag tyckte att det var en spännande stund och jag hoppas att ni som lyssnar också tycker det. Jag tror att det kanske har fått fler frågor efter pratstunden och då är det ju så bra att vi som jobbar inom Barn- och elevhälsans centrala team, i alla fall Uppsala kommun. Vi kan ju bidra med stöd och insatser till personal som jobbar i kommunen och där är vi ju inte unika där utan alla som jobbar i kommunen har ju en elevhälsa som man kan vända sig till.

Vi jobbar ju vi jobbar ju både åtgärdande, när vi pratar om den här toppen av triangeln, men hur ska vi hantera Mohammed som kastar stolar till exempel? Men vi jobbar också jättegärna och kanske ännu hellre förebyggande och främjande när det gäller de här sakerna med trygghet och studiero. Så jag tänker, har man lyssnat på den här podden och kanske fått fler frågor eller tänker men hur tusan ska jag då göra i just mitt ärende? Kontakta din lokala elevhälsa eller kontakta oss på centrala teamet och se hur vi kan stötta. Det är det vi finns till för. Tack för det här samtalet Bo!

01:05:45 Bo Hejlskov Alvé

Tack själv!